

Sygn. akt II Cz 622/14

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący : SSO Piotr Starosta (spr.)

Sędziowie : SO Irena Dobosiewicz

SO Wojciech Borodziuk

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2014 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku

(...) w W.

przeciwko dłużniczce **B. S.**

o egzekucję świadczenia pieniężnego

w przedmiocie wniosku dłużniczki o obniżenie opłaty stosunkowej ustalonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy J. K. w postanowieniu z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Km 1304/13

na skutek zażalenia komornika

na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 28 lipca 2014 r. sygn. akt XII Co 3975/14.

p o s t a n a w i a :

oddalić zażalenie.

II Cz 622/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy

w sprawie z wniosku wierzyciela (...)

(...) w W. przeciwko dłużniczce B. S.

o egzekucję świadczenia pieniężnego w przedmiocie wniosku dłużniczki o obniżenie opłaty stosunkowej ustalonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy- J. K. w postanowieniu z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Km 1304/13 obniżył opłatą egzekucyjną ustaloną przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy- J. K. w postanowieniu z dnia 11 marca 2014 r. wydanego w sprawie Km 1304/13 z kwoty 2.097,91 zł na kwotę 848,84 zł (osiemset czterdzieści osiem złotych osiemdziesiąt cztery grosze), w pozostałej części wniosek dłużniczki oddalił, nie obciążył wierzyciela kosztami postępowania.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że dłużniczka w dniu 12 maja 2014 r. złożyła pismo zatytułowane jako „skarga na czynność komornika”. Z uzasadnienia pisma wynika jednak, iż w istocie stanowi ono wniosek o obniżenie opłaty stosunkowej ustalonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy J. K. w postanowieniu z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Km 1304/13. W uzasadnieniu wskazała, iż postępowanie egzekucyjne zostało zawieszono, a następnie postanowieniem z dnia 5 maja 2014 r. umorzono. W jej ocenie nakład pracy komornika w przedmiotowej sprawie był niski i powolny. Podkreśliła, iż podpisała ugodę z wierzycielem i co miesiąc spłaca mu zadłużenie. Podniosła, iż jest wdową z 10 letnim dzieckiem. Jej dochodem jest renta rodzinna po mężu, która jest zmniejszona z powodu innej egzekucji komorniczej. Podkreśliła, iż ma trudną sytuację materialną i korzysta z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ustosunkowując się do powyższego wniosku komornik wniósł o jego oddalenie. Podał, iż dniu 24 stycznia 2013 r. postępowanie na wniosek wierzyciela zawieszono. W dniu 11 marca 2014 r. zgodnie z art. 823 k.p.c. umorzono postępowanie z mocy prawa. Komornik wskazał, iż ustalił opłatę egzekucyjną na podstawie art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w wysokości 5 % wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, która nie mogła być niższa niż 1/20 i nie wyższa niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Wobec tego na podstawie w/w artykułu obciążył dłużniczkę opłatą stosunkową w wysokości 2.097, 91 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że zastosowanie dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie znajdują przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376; ze zm.), zwanej dalej kuse .

Postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 1431/12 (obecnie Km 1304/13) zostało wszczęte w dniu 25 października 2012 r., zgodnie ze złożonym wnioskiem wierzyciela. Postępowanie to prowadzone było na podstawie opatrzonego klauzulą wykonalności wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 31 lipca 2012 r., sygn. akt IC 1889/12.

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2012 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy - G. R. uznała się niewłaściwą do dalszego prowadzenia sprawy i sprawę przekazała Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy - J. K. z uwagi na to, iż nastąpił zbieg egzekucji do świadczeń z ubezpieczenia społecznego dłużniczki.

W dniu 15 stycznia 2013 r. wpłynął wniosek wierzyciela o zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2013 r. komornik zawiesił postępowanie egzekucyjne. W dniu 11 marca 2014 r. komornik wydał postanowienie, w którym ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 2.132,91 zł, z czego opłatę stanowiła kwota 2.097,91 zł ustalona na podstawie art 49 ust. 2 ukse albowiem postępowanie egzekucyjne umorzyło się z mocy prawa.

Art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji stanowi, iż w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 Kodeksu postępowania cywilnego komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, jednak nie niższej niż 1/20 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jednakże, w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela zgłoszony przed doręczeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 1/20 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Według art. 770 k.p.c. to dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Koszty ściąga się wraz z egzekwowanym roszczeniem. Koszt egzekucji ustala postanowieniem komornik, jeżeli przeprowadzenie egzekucji należy do niego. Zgodnie z art. 43 ukse komornik za prowadzenie egzekucji i inne czynności wymienione w ustawie pobiera opłaty egzekucyjne.

Zgodnie z treścią art. 49 ust. 7 i 10 ukse, dłużnik może złożyć wniosek o obniżenie wysokości opłat, o których mowa w ust. 1 i 2, natomiast sąd może, uwzględniając w szczególności nakład pracy komornika lub sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów, obniżyć wysokość opłat, o których mowa w ust. 1 i 2. W tym stanie rzeczy, należy przyjąć, iż ustawodawca uzależnił wysokość opłaty stosunkowej od okoliczności konkretnego postępowania

egzekucyjnego, w tym przede wszystkim stopnia jego skomplikowania i wymaganego w związku z tym nakładu pracy komornika oraz sytuacji majątkowej wnioskodawcy i wysokości jego dochodów, nakazując ustalenie opłaty stosunkowej w wysokości zamykającej się w odpowiednich granicach.

Na wstępie wskazać należy, iż powołany przepis art. 49 ust. 10 ukse dotyczy jedynie obniżenia opłaty stosunkowej, a nie wydatków, do których należą m.in. koszty korespondencji,

a których zwrot należy się Komornikowi na podstawie art 39 ust. 1 ukse. Powołany przepis nie przewiduje także możliwości całkowitego zwolnienia z ponoszenia opłaty stosunkowej, a jedynie jej obniżenie. Sąd zatem zajmował się jedynie wnioskiem dłużniczki w zakresie obniżenia opłaty stosunkowej ustalonej przez Komornika postanowieniem z dnia 11 marca 2014 r. w wysokości 2.097,91 zł.

Przepis art. 49 ust. 10 ukse stanowi odpowiednik wcześniej obowiązującego przepisu art. 49 ust. 2 ukse, który również przewidywał możliwość zmniejszenia opłaty w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Zdaniem sądu obecnie obowiązująca regulacja również jest przepisem wyjątkowym, którego konieczność zastosowania pojawia się tylko wtedy, gdy mechanizm „zwykły”, regulowany przez art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach prowadziłby do wyliczenia opłaty komorniczej w wygórowanej wysokości (wypadek „szczególnie uzasadniony”, wymagający miarkowania). Z rozważą należy sięgać po ten nadzwyczajny instrument, aby nie przyczyniać się do osłabienia skuteczności i jakości egzekucji. Ocena przesłanek do obniżenia opłaty stosunkowej musi odnosić się do okoliczności konkretnego postępowania egzekucyjnego i sytuacji danego dłużnika.

Opłata egzekucyjna co do zasady związana jest ściśle z efektami działań komornika. Kryterium efektywności egzekucji zawodzi jednak w przypadku umorzenia postępowania z mocy prawa, z uwagi na bezczynność wierzyciela. Podstawowe zatem kryterium nałożenia na dłużnika opłaty egzekucyjnej w tym wypadku musi stanowić nakład pracy komornika.

Wskazać należy, iż postanowieniem z dnia 24 stycznia 2013 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy- J. K. na wniosek wierzyciela, którym był związany, zawiesił postępowanie w sprawie Km 1304/13, które następnie umorzyło się z mocy prawa. Przed zawieszeniem postępowania, komornik wystosował do dłużniczki zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia 3 stycznia 2013 r. oraz poinformował ZUS Oddział w B. o stanie zaległości w sprawie egzekucyjnej, a zatem nie sposób uznać aby jego nakład pracy był znaczny. Podkreślić należy, iż większość czynności egzekucyjnych podejmowała natomiast poprzednio prowadząca sprawę Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy- G. R., która zgodnie z wnioskiem wierzyciela wszczęła egzekucję w dniu 25 października 2012 r., zażądała udzielenia wyjaśnień od dłużniczki oraz ustaliła jej zarobki jak i stan majątkowy.

W ocenie Sądu także sytuacja majątkowa dłużniczki przemawiała za częściowym obniżeniem ustalonej przez komornika opłaty stosunkowej. Wnioskodawczym przedstawiła zaświadczenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z którego wynika, iż od dnia 1 marca 2014 r. otrzymuje po waloryzacji rentę w wysokości 1.330, 80 zł, która z powodu egzekucji sądowej jest mniejsza o 166, 35 zł. W dokumencie tym, znajdował się także zapis, iż od 1 marca 2014 r. wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 962,56 zł. Wskazała ponadto, iż ma na utrzymaniu ma 10 - letnią córkę K. S..

Z przedłożonego przez dłużniczkę oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wynikało także, iż posiada własnościowe mieszkanie przy ul. (...) w B. oraz wynajmuje część mieszkania przy ulicy (...) w B. ((...) część (...)m⁽²⁾). W. nie posiada nieruchomości rolnych, oszczędności ani papierów wartościowych ani innych wartościowych przedmiotów. Wskazała, iż osiąga ponadto dochód 513,08 zł z tytułu wynagrodzenia (nie wskazała źródła dochodu, skąd je otrzymuje ?), z tytułu wynajmu mieszkania 350,00 zł oraz córka K. S. dostaje rentę rodzinną w wysokości 647, 63 zł (kwota ta stanowi część sumy przyznanej do wypłaty wnioskodawczym w wysokości 962,56 zł). Łącznie zatem dochód rodziny wynosi 1.825,64 zł

Wskazała również, iż jej opłaty wynoszą miesięcznie z tytułu czynszu- 362,63 zł, opłata za prąd- 66, 59 zł, za gaz -23,41 zł, za telefon -59 zł, za Internet -98,00 zł, pożyczka w (...) wynosi -320 zł, podatek od wynajmu 30,00 zł,

spłata zobowiązania wobec (...) 100 zł oraz koszty leczenia 30 zł łącznie 1.089,63 zł. Wnioskodawczym nie podała natomiast, ile miesięcznie przeznaczają na żywność czy ubranie. Jako okoliczność przemawiającą za obniżeniem opłaty stosunkowej podniosła również, iż podpisała umowę z wierzycielem w spłaceniu długu i co miesiąc reguluje zobowiązanie bezpośrednio na jego konto.

Wobec powyższego Sąd uznał, iż sytuacja materialna dłużniczki przemawia za obniżeniem wysokości opłaty stosunkowej z kwoty 2.097,91 zł na kwotę 848,84 zł stanowiącą 2% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania (42.442,14 x2%). Sąd natomiast nie znalazł podstaw do obniżenia opłaty egzekucyjnej do wysokości najniższej tj. 1/20 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (wynoszącego obecnie zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 18 lutego 2014 r. -3.191,93 zł) tj. do kwoty 159, 59 zł.

Sąd wydając takie rozstrzygnięcie miał na uwadze okoliczność, że opłata egzekucyjna jest wprawdzie należnością komornika, jednak nie stanowi ona jedynie wynagrodzenia za skutecznie przeprowadzoną egzekucję ale również daninę publicznoprawną określoną w ustawie co do wysokości, trybu uiszczenia i rozliczania. Opłaty te są przeznaczane na pokrycie kosztów działalności egzekucyjnej. Tym samym, spełniają daleko ważniejszą funkcję niż tylko „wynagrodzenie” komornika. Zgodnie z przyjętym w naszym systemie prawa modelem, komornik z jednej strony jest organem wykonującym zadania publiczne państwa, na które został w całości przerzucony ciężar zarówno skutecznych jak i bezskutecznych egzekucji, z drugiej zaś strony musi osiągnąć zysk dla potrzeb utrzymania kancelarii wyposażenia jej w sprzęt, materiały biurowe, dokonywania wypłat dla pracowników itp.

W interesie społecznym jest, aby egzekucje prowadzone były przez komorników w skuteczny i sprawny sposób, a pozbawienie ich części, a tym bardziej całości należnego wynagrodzenia wyłącznie z tego powodu, że - w ocenie dłużników - egzekucja nie wymagała ze strony komornika wielkiego nakładu pracy, nie byłoby zasadne.

Reasumując Sąd znalazł jedynie podstawy do częściowego obniżenia opłaty stosunkowej i na podstawie art. 49 ust. 10 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji a contrario orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji.

O kosztach orzeczono w pkt. 3 sentencji na podstawie art. 102 kpc, uznając w ramach jego przesłanek, iż wierzyciel, który w żadnym zakresie nie przyczynił się do wszczęcia przedmiotowego postępowania skargowego nie powinien ponosić jego kosztów .

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł Komornik sądowy zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 49 ustawy z dnia 29.08.1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 roku Nr 231, poz. 1376 ze zm.) - dalej ukse, przez błędną jego wykładnię i przyjęcie w niniejszej sprawie, iż opłata stosunkowa należy się komornikowi w kwocie 848,84 zł z uprzednio ustalonej kwoty 2 097,91 zł z uwagi na niewielki wkład pracy komornika oraz sytuację majątkową dłużnika. Wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia i utrzymanie w mocy postanowienia Komornika z dnia 11.03.2014 roku o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego i obciążeniu nimi w całości dłużnika.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Zażalenie nie jest zasadne

Sąd Rejonowy wbrew zarzutowi skarżącego nie naruszył przepisów prawa materialnego a w szczególności art. 49 ukse dokonując jego błędnej wykładni poprzez przyjęcie , że zachodzą przesłanki do obniżenia opłaty .

Rację ma skarżący , gdy twierdzi , że opłaty egzekucyjne pobierane przez komornika służą pokryciu kosztów działalności egzekucyjnej a nie kosztów danej egzekucji .

Zwrócił już na to uwagę Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 grudnia 2003 r., K 5/02, OTK-A 2003, nr 9, poz. 98, z art. 35 u.k.s.e. stwierdzając , że komornik otrzymane we wszystkich prowadzonych przez siebie postępowaniach opłaty egzekucyjne przeznaczają ma na pokrycie ogólnych kosztów działalności egzekucyjnej a opłata egzekucyjna ustalona jest normatywnie w sposób niezwiązany z kosztami konkretnego postępowania egzekucyjnego.

Inaczej mówiąc - ustawa nie zakłada, że każde postępowanie egzekucyjne ma przynosić komornikowi "dochód", ani nawet, że każde postępowanie egzekucyjne będzie się "bilansować", tj. komornik otrzyma dokładnie tyle, ile wynosiły jego wydatki w tym postępowaniu.

Z powyższego należy zatem wyprowadzić wniosek, że nie jest również wykluczone obciążenie komornika pewnymi kosztami, skoro bowiem zgodnie z konstrukcją opłaty jako "ryczałtowego" zwrotu kosztów i wynagrodzenia komornika dopuszczalne jest, aby komornik otrzymał kwotę wyższą niż jego wydatki, to możliwa jest również sytuacja odwrotna, polegająca na braku należytego zwrotu kosztów.

Zauważyć przy tym należy, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 maja 2005 r., P 6/04, OTK-A 2005, nr 5, poz. 50, wskazał, że " trudno nie zauważyć, że ustawodawca w żaden sposób nie określił, co oznacza wysokość opłaty stosunkowej "odpowiednia" do (...) nakładu pracy komornika . Zresztą nawet jeśli "nakład pracy" został w jakiś sposób określony i "wyceniony", to nie ma żadnych wskazań, czy "odpowiednia" opłata stosunkowa oznacza równowartość "wyceny" czy też pewną (i jaką konkretnie) część tej wartości".

Należy wreszcie zauważyć, że ustawa nie określa zamkniętego katalogu przesłanek, jakimi kierować się winien sąd decydując o obniżce opłaty egzekucyjnej. Z treści art. 49 ust. 10 u.k.s.e. wynika, że w szczególności sąd winien wziąć pod uwagę nakład pracy komornika lub sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów.

Z powyższego wynika, że przesłanki określone w tym przepisie mają charakter ocenny i Sąd Okręgowy nie dopatruje się w zaskarżonym orzeczeniu sądu pierwszej instancji rażącego naruszenia tych przesłanek, które mogłyby uzasadniać jego zmianę.

Podkreślić wreszcie należy, że szereg argumentów przytoczonych w zażaleniu w istocie rzeczy prowadzą do zakwestionowania konstytucyjności art. 49 ust. 10 u.k.s.e., której zarówno sąd pierwszej jak i drugiej instancji samodzielnie stwierdzać nie może.

Z przytoczonych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397§2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.